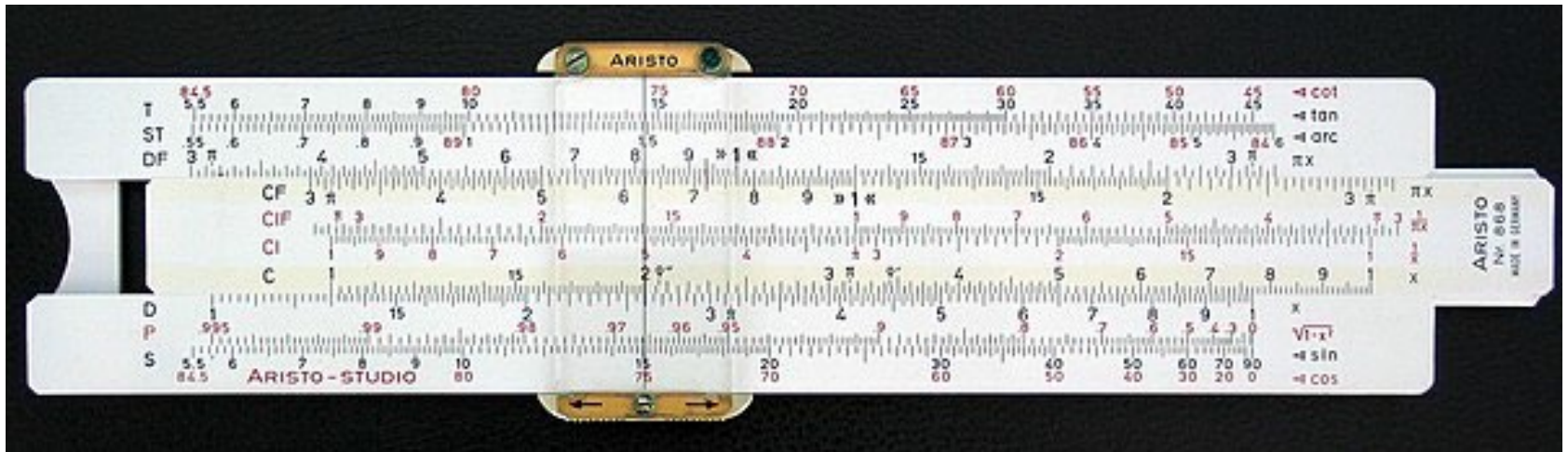

Læse- og skriveteknologi - status og perspektiver

Erik Arendal - ordblinde og it-konferencen 2023

- Et oplæg i forlængelse af oplægget på [konferencen i 2021](#)
- It-hjælpe midler og forståelse af disse – som jeg har erfaret det gennem tiden
 - Teknologien – før, nu og fremover
 - Forståelser af teknologi og støtte til ordblinde gennem 22 år
- Konferencen i dag – en optakt til dagen

Hjælpemidler gennem tiden - fra min erfaring

Hjælpemidler gennem tiden - fra min erfaring

- Regnestokken
- Blyant og kuglepen
- Skrivemaskine
 - Blindskrift på ungdomsskole
 - Skriftlige opgaver på læreruddannelsen
- AV udstyr på læreruddannelsen
 - Spritduplikator med stencils
- ETB – Elektronisk TekstBehandling
- Computere
- Tablets og smartphones

IT-hjælpemidler gennem tiden - fra min erfaring dengang

- To artikler fra år 2000 efter rapporten: "*Det digitale Danmark – omstilling til netværkssamfundet*":
 - "[Læsning i det digitale Danmark](#)"
 - "[Læseundervisning i fremtidens digitale Danmark](#)"
- Computere med tekstbehandling (AOF/OBU 1992)
- Computer med netværk/chatfunktion (Højskole 1995)
- Computere med syntetisk tale 1999
 - [Syntekst v/ Carsten Elbro m.fl.](#)
- Ordforslag (færre tastetryk til fysisk handicappede)

IT-hjælpemidler gennem tiden - fra min erfaring senere

- OCR programmer – fokus på tilgængelighed
 - Internet og NOTA (E17 - det senere *Nota bibliotek*)
 - År 2020: "[Lov om webtilgængelighed](#)"
 - Gælder også indhold på alle "vores" LMS systemer/intranet
- Talegenkendelse:
 - fra engelsk specialprogram
 - til danske standardprogrammer for alle
- AI/Artificial Intelligence – herunder ChatGPT

Forståelse af LST gennem tiden

- Kompensation - for funktionsnedsættelsen
 - It-rygsæk til ordblinde 2003
 - Love om: SPS, Serviceloven og Aktiv beskæftigelse
- Stilladserende
 - Et stillads der (måske) kan fjernes igen?
- Kvalificerende
 - Øge kvaliteten og understøtte læsning og skrivning
 - For ordblinde – og andre elever der profiterer?

Hvornår er teknologi et ”kvalificerende redskab” eller ”snyd”

- Regnestokken var snyd – mente min lærer i 2. real
- Skrivning i hånden eller på computer
- Ordforslag – fx ift. ”børnestavning” i indskoling
- Computerooplæsning i skolen (fx svensk forskning)
 - Læseundervisning med eller uden LST
- Talegenkendelse
- AI/Artificial Intelligence
 - ChatGPT

Nyere teknologier

- Syntetiske stemmer – computerooplæsning
 - Styresystemer: Mac, Windows, iPhone og Android
 - Browsers som Google Chrome og Edge
 - Fx "*natural voices*" i Microsoft Edge browser
- Talegenkendelse
 - Styresystemer eller standardsoftware
 - Mac, iPhone, Android, Google Chrome, MS-Office
- Fremover vil de sikkert anvende mere AI

Den nyeste teknologi- indtil nu!

- AI/Artificial Intelligence
 - Hvad er det
 - Hvor og hvordan kan det evt. hjælpe ordblinde elever og studerende?
- Vi kan jo spørge ChatGPT selv!
 - Det har jeg gjort
 - Og spørgsmål og svar er på næste slide:

- hvordan kan chatgpt hjælpe ordblinde

- ChatGPT kan hjælpe ordblinde på flere måder. Først og fremmest kan **det foreslå alternative ord og rette stavefejl i realtid**, mens man skriver. Dette kan reducere frustrationen og usikkerheden ved at skulle bekymre sig om stavning og grammatik, og gøre det lettere at udtrykke sig klart og præcist.
- Derudover kan ChatGPT hjælpe ordblinde med at **forbedre deres generelle sprogfærdigheder** ved at foreslå mere avancerede eller præcise ordvalg og formuleringer. Dette kan hjælpe med at udvikle deres sprogfærdigheder over tid og give dem større selvtillid og selvværd.
- Endelig kan ChatGPT også hjælpe ordblinde med at lære og forstå sprog bedre ved at **give forslag til korrekt grammatik og sætningsstruktur**. Dette kan give en dybere forståelse af sprogets regler og hjælpe ordblinde med at udvikle deres skriftlige og mundtlige kommunikationsevner.

Den nye teknologi i uddannelse

- Videoer om ChatGPT for ordblinde
 - [Youtube: Chat GPT: A Game-Changer for Dyslexics](#)
 - [Ordlab: ChatGPT – Få hjælp til at skrive](#)
- AI vil blive integreret i fx MS Office/Word.
- AI åbner op for nogle spørgsmål:
 - Hvordan håndterer vi AI i undervisningen?
 - Potentialer og udfordringer
 - Er AI og ChatGPT et "kvalificerende redskab" eller "snyd"?
 - Kan specialprogrammer "følge med" den generelle teknologiske udvikling hos "Tech-giganterne"?

Afsluttende perspektiver

- Ny (LST) teknologi:
 - Har altid budt på nye og oftest bedre muligheder
 - Har altid betydet overvejelser om dens anvendelse
 - Er kommet for at blive, og det går stadig hurtigere
 - Er en del af alles hverdag, uanset hvad vi gør
 - Betyder at vi konstant må omstille vores praksis
- Et kinesisk ordsprog lyder:
 - *”Når forandringens vinde blæser, bygger nogle vindmøller, mens andre bygger læhegn”*
- Lad os bygge fremtidens nye LST-vindmøller til gavn for ordblinde elever og studerende